

Clusterpact De Blauwe Cluster 2018

Inleiding

De Vlaamse regering keurde op 4 maart 2016 het besluit goed waarin de steun geregeld wordt voor innovatieclusters in Vlaanderen. De doelstelling van het clusterbeleid bestaat in het ontsluiten van onbenut economisch potentieel en de realisatie van competitiviteitsverhogingen bij Vlaamse ondernemingen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren.

Het competitiviteitsprogramma van de speerpuntcluster De Blauwe Cluster werd op 8 maart 2018 positief beoordeeld. Voor de faciliterende rol van de clusterorganisatie werd door het Agentschap Innoveren en Ondernemen een steunovereenkomst opgemaakt ten bedrage van maximaal €500.000/jaar (HBC.2017.0724). Deze steunovereenkomst wordt na positieve tussentijdse evaluaties verlengd tot maximum 10 jaar.

In het besluit van de Vlaamse regering wordt eveneens aangegeven dat met de geselecteerde speerpuntclusters een clusterpact zal worden afgesloten. In het clusterpact worden de engagementen vastgelegd van alle partners, zowel ondernemingen, kennisinstellingen en de overheid, ter ondersteuning van de uitrol van het competitiviteitsprogramma van de speerpuntcluster.

Het clusterpact wordt op regelmatige basis geactualiseerd op basis van de doelstellingen en het werk plan van de cluster. Het nakomen van de afspraken en behalen van doelstellingen wordt gemonitord en regelmatig geëvalueerd.

Artikel 1. Opsomming alle deelnemende partijen – vertegenwoordigers van de triple helix

1. Minister Bourgeois, Minister-president van de Vlaamse regering, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden en verantwoordelijk voor internationale betrekkingen binnen de Vlaamse Regering;
2. Minister Weyts, minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden –inclusief estuaire vaart– binnen de Vlaamse Regering;
3. Minister Muyters, minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
4. Minister Tommelein, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Minister van Begroting, Financiën en Energie, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
5. Minister Schauvliege, minister van Omgeving, Natuur en Landbouw –inclusief Zeevisserij–, handelend binnen haar hoedanigheid en haar bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
6. Dhr. Bart Candaele, waarnemend Administrateur Generaal bij het Agentschap Innoveren en ondernemen

hierna ‘De Vlaamse overheid’ genoemd

7. De Blauwe Cluster vertegenwoordigd door mevr. Caroline Ven in haar functie van Algemeen Directeur en dhr. Geert Noels in zijn functie van voorzitter van de Blauwe Cluster vzw.

hierna 'de Blauwe Cluster' of 'clusterorganisatie' genoemd

de ondernemingen, kennisinstellingen en andere organisaties worden door de Blauwe Cluster vertegenwoordigd

Artikel 2. Tijdsduur en actualisering van het clusterpact

Het clusterpact wordt opgemaakt voor een periode van maximaal 10 jaar. Dit is de maximale periode dat de clusterorganisatie financiering kan bekomen als innovatiecluster (GBER art. 27). Indien de speerpuntclusterwerking vroegtijdig wordt stopgezet, komen ook de afspraken van dit clusterpact te vervallen.

Het clusterpact wordt op regelmatige basis geactualiseerd op basis van de doelstellingen en het werkplan van de cluster. Bij de actualisering van het clusterpact kunnen steeds nieuwe partijen toetreden, of bestaande partijen uittreden.

Artikel 3. Niet-afdwingbaarheid, inspanningsverbintenis

Het clusterpact is een inspanningsverbintenis en geen resultaatsverbintenis tussen de deelnemende partijen.

De partijen engageren zich ertoe om, met wederzijds respect, gedurende de tijdsduur van het clusterpact, samen te werken aan de succesvolle uitvoering ervan.

De verwijzing in dit clusterpact naar projecten, waarvoor financiering van de Vlaamse overheid gevraagd zal worden, mag niet geïnterpreteerd worden als een engagement tot financiering.

Artikel 4. Afspraken

1. Geoormerkte middelen ter ondersteuning van activiteiten uit het competitiviteitsprogramma

Geoormerkte middelen

Er worden middelen uit het Hermesfonds geoormerkt voor de uitvoering van projecten.

Voor de periode 2019-2020 worden 36 projecten verwacht voor een totaalbedrag van 29 miljoen euro, waarvan 16 miljoen gefinancierd via de geoormerkte middelen en 13 miljoen via cofinanciering. De projecten zijn gespreid over de verschillende innovatiedomeinen van de Blauwe Cluster. Projecten dienen steeds te worden voorgelegd aan de Wetenschappelijke Adviesraad en goedgekeurd door de Stuurgroep alvorens te worden uitgewerkt.

In bijlage 1 is de lijst met projecten toegevoegd.

Om voor subsidie in aanmerking te komen, dienen de projecten te voldoen aan de vereisten van het financieringskanaal. Afhankelijk van het finale project zal dan ook telkens het meest geschikte ondersteuningskanaal gezocht worden.

De uitgewerkte projectvoorstellen worden geëvalueerd volgens de procedures afgestemd met VLAIO. De beslissing tot steuntoekenning wordt genomen door Hermes beslissingscomité.

Het projectportfolio reikt van basisonderzoek, industrieel onderzoek tot kennisdelingsprojecten. In bijlage 1 is een tabel opgenomen met de geoormerkte middelen volgens projecttype.

Het projectportfolio wordt regelmatig geüpdatet in de Stuurgroep op basis van de input van de bedrijven en de suggesties van de Wetenschappelijke Adviesraad. De opgegeven bedragen per projectbudget zijn indicatief alsook de opgegeven projecttypes.

Hefboomwerking:

De triple helix partners engageren zich ertoe om hun acties in het kader van de blauwe economie en de inzet van ermee gepaard middelen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een versterking van de competitiviteit van de Vlaamse economie en/of tot het realiseren van maatschappelijke doelstellingen.

Om de hefboom van de speerpuntclusterwerking en -projecten aan te tonen, zal de Blauwe Cluster jaarlijks een verslag opstellen met daarin een kwalitatieve en kwantitatieve onderbouwing van de realisaties op het niveau van (1) de clusterwerking, (2) de impact op de bedrijven en (3) de samenwerking met de kennisinstellingen.

De kwantitatieve hefboom wordt berekend op basis van de bijkomende middelen die dankzij de clusterwerking worden gegenereerd bovenop de respectievelijke subsidie/ geoormerkte middelen.

Hefboomwerking van de ingezette (dotatie/geoormerkte) middelen:

2019-2020		
CLUSTER	Subsidie	(a)
	Europese financiering (INTERREG, ...)	(b)
	Andere financiering (POM, partners, ...)	(c)
	Inkomsten uit dienstverlening	(d)
	Hefboom	$(a+b+c+d)/(a) > 1$
BEDRIJVEN	Geoormerkte middelen (deel bedrijven)	(a)
	Bijkomende investeringen in O&O (met steun of eigen middelen)	(b)
	Hefboom	$(a+b)/(a) > 1$
KENNISINSTELLINGEN	Geoormerkte middelen (deel KI)	(a)
	Inzet eigen middelen op DBC-projecten (ICON, ...)	(b)
	Projecten met endorsement DBC (observer, LOS, ...)	(c)
	Hefboom	$(a+b+c) / (a) > 1$

De kwantitatieve hefboom wordt aangevuld met kwalitatieve elementen om de clusterwerking en de economische en maatschappelijke impact te evalueren.

(1) Clusterwerking

Opvolging aan de hand van de performantie-indicatoren m.b.t. de clusterwerking (bijlage 2 – luik clusterwerking).

(2) Bedrijven

De economische impact van de deelname aan de clusterwerking op de bedrijven kan zich met enige vertraging manifesteren. Om de vinger aan de pols te houden van het macro-economische en maatschappelijk belang van de blauwe economie zal de Blauwe Cluster een dataset ontwikkelen met o.m. indicatoren die dit belang zichtbaar maken. De Blauwe Cluster zal hieromtrent extern communiceren aanvullend op de rapportering van de realisaties bij de clusterbedrijven qua omzet, tewerkstelling en investeringen.

(3) Kennisinstellingen

De (relevante) kennisinstellingen worden uitgenodigd deel te nemen aan de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) van de Blauwe Cluster. De kennisinstellingen bevestigen hun engagement via een geassocieerd lidmaatschap en vaardigen vertegenwoordigers af naar de WAR. Deze adviesraad komt drie à vier keer per jaar samen en speelt een belangrijke rol bij de bepaling van de innovatieroadmaps en bij de kwalitatieve bewaking van de projecten. Kennisinstellingen zullen via de WAR de leden van de Blauwe Cluster ook informeren over interessante onderzoeksprojecten waarin zij betrokken zijn. De WAR rapporteert aan de Stuurgroep van de Blauwe Cluster via de voorzitter van de WAR die lid is van de Stuurgroep als vertegenwoordiger van de WAR.

De WAR wordt voorgezeten door het VLIZ die de Blauwe Cluster ondersteunt bij de inventarisatie en afstemming van de relevante onderzoeksprogramma's tussen de kennisinstellingen en de speerpuntcluster. Het VLIZ stelt hiervoor een Blue Innovation Officer ter beschikking.

Door de nauwe samenwerking met het VLIZ als neutrale en onafhankelijke coördinator in het onderzoekslandschap worden uitdagingen en opportuniteiten voor het marien onderzoek in Vlaanderen met economische en/ of maatschappelijke finaliteit in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven vanuit de speerpuntcluster gedetecteerd wat kan leiden tot de opstart van nieuwe projecten ten behoeve van de blauwe economie.

2. Hinderpalen voor realisatie economische meerwaarde

Per beleidsdomein zijn er aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten gedefinieerd (cf. hieronder punt 5 van huidig artikel).

De clusterorganisatie zal in 2019 een procedure opstellen om de hinderpalen of knelpunten bij de uitvoering van het competitiviteitsplan, en dus de realisatie van de vooropgestelde economische meerwaarde, te identificeren. Bij regelmatige evaluatie van het clusterpact zullen deze hinderpalen of knelpunten, alsook mogelijke oplossingen besproken worden. In geval deze oplossingen concreet engagement vereisen van bedrijven, kennisinstellingen, overheid of andere actoren, kunnen wenselijke en realistische tussenkomsten bij de actualisering opgenomen worden in het clusterpact. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar tussenkomsten van de Vlaamse overheid.

Als de hinderpalen of knelpunten een relatie hebben met de transitieprioriteiten Industrie 4.0, energie en/of Circulaire Economie aspecten, zal in overleg met de transitie managers bekeken worden welke oplossingsgerichte actie kan opgenomen worden, binnen de middelen en het mandaat van de transitie. Als voorbeeld kan bekeken worden in welke mate het relevant en mogelijk is om instrumenten als regelluwe zones of experimenteerruimtes op te zetten. Het samenbrengen van de nodige expertise (o.a. binnen Vlaamse overheid en vanuit bestaande netwerken aangevuld met nodige relevante externe expertise al dan niet vanuit partners) kan daarbij worden opgenomen door de transitie managers.

3. Front-office functie voor agentschap Innoveren en Ondernemen

De speerpuntcluster is één van de belangrijke partners van het agentschap. Om dit te benadrukken in de externe communicatie zal gebruik gemaakt worden van een “gecombineerd logo” dat in afstemming tussen de speerpuntcluster en communicatiedienst van het agentschap ontwikkeld wordt. De richtlijnen voor gebruik van het logo worden beschreven in een apart beschikbaar document.

Het agentschap zal ervoor zorgen dat de speerpuntcluster al de nodige informatie ter beschikking heeft over steunmaatregelen om deze informatie te kunnen delen met de ledenbedrijven.

4. Inzet in transitieprioriteiten in Vlaanderen

Dit onderdeel beschrijft de samenwerking van de speerpuntcluster met de transitieprioriteiten zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering in haar Visie 2050.

Met Visie 2050 articuleert de Vlaamse Regering de wil om van Vlaanderen tegen 2050 een regio te maken die sociaal, open, veerkrachtig en internationaal is en die welvaart en welzijn creëert op een innovatieve en duurzame manier en waarin iedereen meetelt. De Blauwe Cluster deelt die visie en heeft verschillende van de transitieprioriteiten waaronder de energietransitie, de transitie naar een circulaire economie, de transitie naar een vlotte, veilige en milieuvriendelijke mobiliteit en de transitie naar industrie 4.0 geïncorporeerd in haar DNA.

Er wordt op hoofdlijnen beschreven op welke manier de clusterorganisatie kan samenwerken met de transitie Industrie 4.0 en Circulaire Economie met als belangrijkste doelstelling deze transversale prioriteiten een plaats te geven in de werking van de speerpuntcluster. Als uitgangspunt wordt daarbij gehanteerd dat, voor zover mogelijk en relevant, Industrie 4.0 en Circulaire Economie zo geïntegreerd mogelijk worden aangebracht door de transitie managers en eveneens zo geïntegreerd mogelijk tot uitvoering wordt gebracht binnen de clusterwerking.

Samenwerking op hoofdlijnen:

De Blauwe Cluster vertrekt vanuit een duurzame blauwe groei en heeft met name de circulaire economie in de zes werkdomeinen ingebouwd. Zo wordt ingezet op efficiënt en circulair gebruik van zand en minerale grondstoffen, grote nadruk op hernieuwbare energie, innovatieve voedselproductie op zee, zoetwaterproductie uit zeewater, duurzaam toerisme en oplossingen voor plastic in zee.

De Blauwe Cluster tekent ook heel expliciet in om in het blauwe domein de ambities van de Vlaamse Regering weergegeven in Visie 2050 inzake industrie 4.0 mee vorm te geven: het transversaal thema 'Smart Sea' is gekoppeld met de 6 thematische domeinen van de cluster en voor elk project wordt het 'smart' thema ingebracht/geëvalueerd, variërend van slimme-sensor-netwerken, Internet of Things tot volledig geautomatiseerde systemen.

In het kader van de mobiliteitstransitie die Vlaanderen ambieert, zet de Blauwe Cluster in op maritieme interconnectiviteit, m.n. op de ontwikkeling van innovatieve *sea-river shipping* die inzet op zowel aanpassing van de omgeving als het implementeren van nieuwe technologie op schepen.

De circulaire economie en/of industrie 4.0 komen in elk project aan bod. Na jaarlijkse screening samen met de Vlaamse Overheid worden enkele projecten uitgelicht voor een actieve communicatie rond deze thema's van de Vlaamse Visie 2050.

De ontwikkeling van een blauwe strategie en uitrol van de blauwe economie zal op internationaal vlak niet enkel leiden tot de export van verschillende diensten, maar zal ook bijdragen tot het exporteren van de visie 2050 in het algemeen en de Vlaamse blauwe strategie in het bijzonder.

5. Afstemming met de beleidsdomeinen

De Blauwe Cluster heeft met de verschillende beleidsdomeinen afgestemd in de aanloop van het Clusterpact. De afstemming zoals in de paragrafen hieronder opgenomen - evenals de aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten - zijn met de respectievelijke bevoegde Ministers overlegd.

5.1 Afstemming met het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen

Internationalisering is voor de Blauwe Cluster van cruciaal belang: het wil de valorisatie van innovatieve ontwikkelingen ver buiten Vlaanderen en onze Noordzee mee helpen vormgeven als kennispartner. De Blauwe Cluster kan door aangeven van noden en prioriteiten in de blauwe economie bijdragen aan de internationalisering die opgenomen wordt door de geijkte instanties. Daarenboven wil de Blauwe Cluster de krachten bundelen rond de blauwe economie en een Vlaamse 'blauwe strategie' ontwikkelen en de nodige kennis verstrekken om dit te kunnen uitdragen op het internationale toneel. Het beleid rond internationalisering is daarom van groot belang voor de Blauwe Cluster en ook omgekeerd kan de Blauwe Cluster als kennispartner duidelijk bijdragen aan het uitbouwen van een stevige reputatie van de Vlaamse innovatieve blauwe economie via inhoudelijke ondersteuning. Naast een afstemming met de afdelingen 'internationaal beleid' ingebed in de verschillende beleidsdomeinen, zoekt de Blauwe Cluster naar een afstemming met het beleidsdomein 'Internationaal Vlaanderen'.

In zijn beleidsnota 2014-2019 focust Minister-President Geert Bourgeois op beleidsaccenten die een duidelijke link hebben met de Speerpuntcluster Blauwe Cluster, zoals:

- Internationalisering van de Vlaamse economie als 'absolute prioriteit' van de Vlaamse Regering;
- Belang van een netwerk van vertegenwoordigers in het buitenland om een *innovatief* Vlaanderen in de markt te zetten;
- Het bundelen van krachten en internationaal handelen vanuit één sterke visie;
- Het belang van een efficiënte regiomarketing en reputatieontwikkeling;
- Inzetten op de internationalisering van Vlaamse bedrijven;
- Inzetten en ondersteunen van speerpuntclusters om sneller te internationaliseren;

Aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten

- De blauwe economie is van nature uit interdisciplinair en multisectorieel. Dit brengt een specifieke uitdaging met zich mee om voldoende betrokken te worden bij ondersteuningsinitiatieven vanuit een sectorale benadering. Afstemming rond internationale outreach van sectoren met de andere clusters en organisaties is daarom belangrijk;
- De Blauwe Cluster en het NCP van VLAIO zullen in het kader van internationale projecten informatie uitwisselen; VLAIO biedt bij internationale projecten de mogelijkheid voorstellen na te lezen. Er zal minstens jaarlijks een inventarisatie van interessante thema's voor internationale projecten worden opgemaakt. Het NCP van VLAIO speelt ook relevante vragen voor samenwerking door aan de Blauwe Cluster;
- Afstemming met het departement Buitenlandse zaken en Vlaamse agentschappen. De Blauwe Cluster zal bedrijven aanmoedigen in het buitenland acties te ondernemen met de steun van FIT. De Blauwe Cluster zal als kennispartner optreden om prioriteiten in het veld van de blauwe economie te helpen identificeren. Het vermarkten van de producten en diensten en de ondersteuning bij buitenlandse investeringsbeslissingen zal opgenomen worden door de geëigende instanties (cf. FIT);
- Een proactief en wederzijds informeren van internationalisatie-opportunities ten behoeve van de blauwe economie. De Blauwe Cluster wenst daarom via de Vlaamse vertegenwoordigers (AAVRs en PV) nauw betrokken te worden bij initiatieven vanuit de Verenigde Naties, de OESO of de Europese Commissie met betrekking tot duurzaam beheer en ontwikkeling van zeeën en oceanen.

5.2 Afstemming met het beleidsdomein mobiliteit en openbare werken

Het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) is een belangrijke entiteit voor de Blauwe Cluster. In zijn beleidsnota 2014-2019 focust Vlaams minister Ben Weyts op beleidsaccenten die een duidelijke link hebben met de Blauwe Cluster, zoals:

- Optimaliseren van de maritieme toegang;
- Het creëren van een win-win situatie door het combineren van verdere optimalisatie van de zeewering met de optimalisatie van de maritieme toegang tot de havens;
- Het optimaliseren van de bagger- en stortstrategie;
- De bescherming van het achterland tegen overstromingen vanuit de zee;
- Nieuwe innovatieve ontwikkelingen stimuleren in het kader van Vlaamse Baaien (nu: Complex Project Kustvisie);
- Versterking van gegevensuitwisselingen en communicatie met de scheepvaart;
- ...

Aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten

- Multifunctioneel inzetten van innovatieve zeeweringsinfrastructuur;
- Weerstand kustbewoners i.v.m. infrastructuurwerken;
- Middelen (financieel en hulpbronnen) voor zeeweringsinfrastructuur;

- Noodzaak aan regelluwe zone voor het inzetten van drones en smart sea toepassingen;
- Uitbouw triple helix samenwerking rond innovatieve oplossing munitiestortplaats Paardenmarkt m.n. het wegwerken van onduidelijkheid over hoe de Blauwe Cluster-leden kunnen inhaken in het PIO-proces;
- Mogelijk conflict tussen activiteiten gebaseerd op optimale maritieme toegang en andere activiteiten (bv. aquacultuur of energie);
- Afstemming met het Complex Project Kustvisie, m.n. duidelijke afspraken over hoe de acties van de Blauwe Cluster kunnen aansluiten bij het complex project en vice versa (i.e. structurele dialoog rond samenwerking en afspraken rond inputmomenten en terugkoppelmogelijkheden).

5.3 Afstemming met het beleidsdomein economie en innovatie

Het beleid rond economie, wetenschap en innovatie is een belangrijk vertrekpunt voor de Blauwe Cluster. Een cluster creëert sterkere vormen van samenwerking, vergemakkelijkt de overdracht van informatie uit de kenniscentra en stemt initiatieven van de particuliere sector af op overheidsbeleid en beleidsprioriteiten. Inzet op excellente wetenschap en professionele vorming is voor de Blauwe Cluster van cruciaal belang, evenals het gebruik van 'open data' en de inzet op kennisuitwisseling. De aanwezigheid van de Blauwe Cluster stimuleert de ontdekking van nieuwe mogelijkheden voor innovatie. Het economisch potentieel wordt bepaald door de veelbelovende activiteiten die worden ontwikkeld en die de samenstelling van de Vlaamse economie kunnen veranderen en verbeteren.

Om competitieve groeivoordelen in een kennis gedreven economie te realiseren, is eveneens een gerichte focus op competenties noodzakelijk. Competenties spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van de verdere ontwikkeling van de cluster. De beschikbaarheid van de nodige competenties en vaardigheden en voldoende gekwalificeerde en wendbare werknemers kan een sterke katalysator zijn voor de cluster. Daarom is het belangrijk om snel te kunnen anticiperen op de dynamiek van de arbeidsmarkt en flexibel in te spelen op de noden die zich op dit vlak in de cluster zullen voordoen.

In zijn beleidsnota 2014-2019 focust Vlaams minister Philippe Muyters op beleidsaccenten die een duidelijke link hebben met de Blauwe Cluster, zoals:

- Onderzoek en innovatie stimuleren om een antwoord te bieden op maatschappelijke uitdagingen en om ondernemerschap te activeren;
- Wetenschap: inzetten op excellent wetenschappelijk onderzoek;
- De verdere groei en bloei van grensverleggend wetenschappelijk onderzoek als een kritische succesfactor voor innovatie en ontwikkeling zowel op maatschappelijk als op economisch vlak;
- 'slimme specialisatie': het creëren van synergie tussen kennisactoren en economische actoren;
- Clusterbeleid in triple helix om rond specifieke domeinen innovatieve waardeketens te ontwikkelen;
- Kennisgedreven groei stimuleren;
- ...

Aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten

- Wettelijke beperkingen voor uitrol innovatieve en disruptieve systemen (bv. voor autonome schepen);
- Integratie met andere beleidsdomeinen;
- Toelatingen voor de uitrol van innovatieve installaties die verschillende domeinen integreren;
- Afstemming tussen commerciële en innovatieve aspecten binnen projecten;

- Ondersteuning rond tech-transfer en verdeling IP;
- Het betrekken van kennisinstellingen bij projecten waar cofinanciering door bedrijven minder evident is (bv. indien deel opgebouwde IP bij kennisinstellingen blijft, projecten met een breed maatschappelijke nut);
- ...

5.4 Afstemming met het beleidsdomein toerisme

Het beleid rond toerisme vormt een belangrijke en logische partner voor de Blauwe Cluster. De Blauwe Cluster verwacht dat het combineren van verschillende thematische domeinen mogelijkheden biedt om een onaangeraakt potentieel voor duurzaam toerisme te valoriseren. De cluster wil blauw toerisme vanuit een nieuw perspectief benaderen, startende van de verschillende activiteiten die binnen de Blauwe Cluster ontplooid zullen worden, met nadruk op kennisverspreiding en -beleving.

In zijn beleidsnota 2014-2019 focust Vlaams minister Ben Weyts op beleidsaccenten die een duidelijke link hebben met de Blauwe Cluster, zoals:

- Toerisme als belangrijk onderdeel van het economisch weefsel;
- Inspelen op dynamische ontwikkelingen en een veranderende wereld (met nadruk op technologische innovatie, globalisering, nieuwe doelgroepen etc.);
- Nadruk op water: mogelijkheden om de maritieme en nautische geschiedenis als toeristische troef uit te spelen;
- Synergieën uitbouwen tussen de kustbescherming (heraanleg dijken, verbreding/verhoging stranden etc.) en strand- en waterrecreatie;
- Verdere uitbouw recreatief potentieel van de kust met zijn eigen karakter en doelpubliek;
- ...

Aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten

- Aantrekkelijkheid van traditioneel kusttoerisme kan dalen door toegenomen activiteit;
- Het ontbreken van één centraal aanspreekpunt binnen de overheid voor kusttoerisme;
- Toelatingen voor specifieke projecten gelieerd aan toerisme;
- Integratie met andere beleidsdomeinen;
- Afstemming met functies en doel van andere innovatieve projecten, uitrol van multifunctioneel aspect;
- In verband met competenties zal de cluster een antennefunctie uitbouwen waarbij de info om mogelijke toekomstige competentienoden, die het gevolg zijn van innovaties in de cluster, te captureren en door te verwijzen naar de daarvoor geschikte organisatie. Op die manier kunnen er partnerschappen ontstaan met sectoren en opleidingsactoren (ao Syntra Vlaanderen en VDAB) die de cluster verder kunnen versterken. Om de antennefunctie op te volgen wordt er minstens éénmaal per jaar een overleg gepland met het departement WSE. Tijdens dit overleg wordt door de clusterorganisatie een toelichting gegeven bij lopende en geplande projecten en activiteiten met focus op mogelijke competentienoden. Vanuit WSE wordt toelichting gegeven over nieuwe of gewijzigde afspraken met sectororganisaties die raakvlakken hebben met de clusterorganisatie, alsook over nieuwe of gewijzigde afspraken met VDAB, Syntra Vlaanderen of andere organisaties

van belang voor het opnemen van acties voor het invullen van competentienoden in de speerpuntcluster.

- ...

5.5 Afstemming met het beleidsdomein energie en klimaat

Oceanen spelen een belangrijke rol bij klimaatverandering door middel van oceaanstromen en biochemische cycli. De oceaan neemt 27% van deze jaarlijkse uitstoot op en is het grootste koolstofreservoir op aarde. Terzelfdertijd kan de ruimte op zee benut worden voor de productie van hernieuwbare energie.

De beleidsnota's Energie en Klimaat (omgeving) 2014-2019 focussen op beleidsaccenten die een duidelijke link hebben met de Blauwe Cluster, zoals:

- Voeren van een duurzaam energiebeleid;
- De economische, sociale en ecologische belangen van energie optimaal samenspannen;
- Het mikken op systeemveranderingen voor de grote complexe maatschappelijke uitdagingen door een intensieve samenwerking tussen overheid, bedrijven, de onderzoekswereld en het maatschappelijk middenveld;
- Het grote belang van hernieuwbare energie in het toekomstige energiesysteem;
- Het belang van hernieuwbare energie om de hernieuwbare energie- en klimaatdoelstellingen te realiseren;
- Investeren in productie, opslag en netinfrastructuur i.f.v. de geplande transitie naar een energiesysteem met lage koolstofemissies;
- Een traject om in alle sectoren en over de verschillende beleidsdomeinen, de broeikasgasuitstoot aanzienlijk terug te dringen;
- Stimuleren van CPT (*Clean Power for Transport*), ook voor vaartuigen;
- Een maximale afstemming tussen beleidsdomeinen voor de reductie van broeikasgasemissies;
- De link met het federale energie- en klimaatbeleid (van belang voor hernieuwbare energie op zee) wordt gewaarborgd door de afstemming met de Federaal Staatssecretaris voor Noordzee, die als aanspreekpunt voor de federale bevoegdheden op zee zal optreden.

Punten voor verder overleg

- Voldoende ruimte en aangepast vergunningenbeleid voor hernieuwbare energie langs de kust en op zee;
- Maatschappelijk draagvlak voor *near shore* hernieuwbare energie-installaties;
- Afstemming tussen federale en Vlaamse energiebeleid inzake kust- en zeegebonden initiatieven;
- Ondersteuningsmechanismen;
- Afstemming met andere beleidsdomeinen i.f.v. integratie energieprojecten in multifunctionele structuren;
- ...

5.6 Afstemming met het beleidsdomein visserij

In haar beleidsnota Visserij (Landbouw) 2014-2019 focust Minister Schauvliege op beleidsaccenten die een duidelijke link hebben met de Blauwe Cluster, zoals:

- Innovatie in de visserij om de impact op het mariene milieu te verminderen;
- Implementatie van milieuvriendelijke visserijtechnieken;
- Nadruk op geïntegreerde aanpak om te komen tot gezonde ecosystemen en visbestanden;
- Inzetten op duurzame aquacultuur door kennis om te zetten in praktijk. Hierbij is de focus niet langer op voornamelijk onderzoek maar veeleer op ontwikkeling van lokale productie;
- Ontwikkeling van de ecosysteembenadering in de visserij;
- Samenwerking stimuleren tussen vissers, visverwerking, handel en wetenschap.

Aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten

- Voldoende ruimte voor commerciële aquacultuurprojecten;
- Voldoende kennisopbouw rond integratie van aquacultuur met andere functies en co-gebruik van ruimte;
- Voldoende kennisopbouw rond economische impact (positief en negatief) van aquacultuur op de klassieke sectoren;
- Voldoende aandacht voor de lagere trofische niveaus waaronder zeewier en voor geïntegreerde aquacultuur in het nationaal strategisch plan voor aquacultuur;
- Voldoende aandacht voor promotie van aquacultuurproducten (zoals bv. zeewier) vanuit VLAN;
- Integratie van aquacultuur binnen andere innovatieve projecten op zee;
- Een goede en efficiënte communicatie met EFZMV voor het ondersteunen van innovatieve projecten met betrekking tot aquacultuur, visserij en zeevoedsel in het algemeen;
- Mogelijks verschillende belangen visserij versus aquacultuur;
- Afstemming belangen buitenlandse vloten in het Belgisch deel van de Noordzee;
- Toelatingen en ondersteuning voor commerciële innovatieve productie;
- ...

6. Afstemming met de federale overheid

Een belangrijk aspect van de wettelijke situatie in het Belgisch deel van de Noordzee is de onderverdeling van bevoegdheden. De bijzondere wet tot hervorming der instellingen definieert de bevoegdheden van de Vlaamse Overheid op zee (bijvoorbeeld waterwegen, havens, zeewering, veerdiensten, loodsdiensten, bebakening, reddingsdiensten, sleepdiensten, baggerwerkzaamheden). Alle andere bevoegdheden behoren tot het Federale niveau. De verschillende thematische domeinen van de Blauwe Cluster raken zowel aan Vlaamse als Federale bevoegdheden op zee. Voor de federale bevoegdheden op het Belgisch deel van de Noordzee neemt de Blauwe Cluster het engagement om overleg te organiseren met de Staatssecretaris voor Noordzee. Naast de specifieke Noordzeebevoegdheden van de Staatssecretaris (ruimtelijke planning, marien milieu, erfgoed, maritiem vervoer etc.), beschouwt de Blauwe Cluster de federale Staatssecretaris voor Noordzee als het eerste aanspreekpunt voor de afstemming van alle federale bevoegdheden op zee.

Gelet op de rol en ambitie van de Blauwe Cluster enerzijds, en de accenten in het beleid inzake Noordzee anderzijds, ligt afstemming tussen beide voor de hand. Hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan de bevoegdheid 'ruimtelijke planning op zee': het Marien Ruimtelijk Plan is gericht op de coördinatie van beslissingen die een ruimtelijke impact hebben op de zeegebieden. Deze coördinatie is een federale bevoegdheid maar doet evenwel geen afbreuk aan bevoegdheden die toegewezen zijn aan de respectievelijke Vlaamse en Federale overheid. Daarnaast wordt ook de nodige afstemming voorzien voor aspecten die verband houden met de bescherming van het mariene milieu. Bovendien zal eventuele

afstemming met activiteiten die onder de federale bevoegdheid vallen (bv. militaire activiteiten, energie, zandontginning etc.) gebeuren via overleg dat de Blauwe Cluster zal organiseren met de Staatssecretaris voor Noordzee.

De Blauwe Cluster zal op korte termijn een (beperkte) ruimtelijke impact hebben in het BNZ met het oog op de realisatie van innovatieve piloot- en demonstratieprojecten. Daarnaast heeft de speerpuntcluster een belangrijke signaalfunctie voor de detectie van noden, trends en knelpunten in het Noordzeebeleid (ook op middellange termijn) in de context van blauwe groei van de Vlaamse bedrijven die deel uitmaken van de cluster.

Aandachtspunten, uitdagingen en mogelijke knelpunten die de Blauwe Cluster met het federale niveau zal bespreken:

- Voldoende ruimte op zee voor innovatieve projecten;
- Mogelijkheden voor innovatieve infrastructuur op zee;
- Een aangepast kader voor tijdelijke innovatieprojecten (piloot/demonstratieprojecten) op zee;
- Voldoende mogelijkheden voor de ontwikkeling van aquacultuur op zee;
- Voldoende uitbreidingsmogelijkheden voor energieproductie en –opslag op zee;
- Voldoende mogelijkheden voor multifunctionele invulling van ruimte;
- Mogelijke effecten op het ecosysteem.

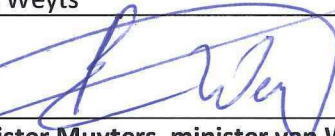
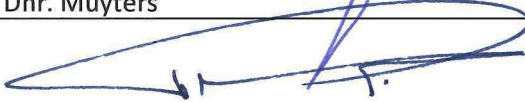
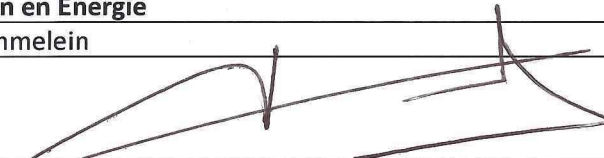
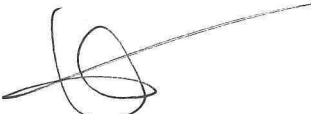
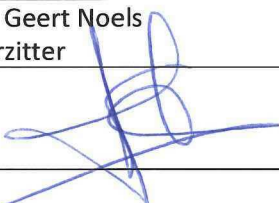
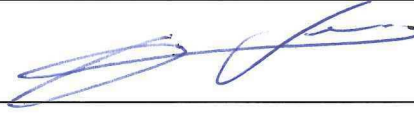
Artikel 5. Opvolging clusterpact

Door de clusterorganisatie wordt op regelmatige tijdstippen een opvolgvergadering georganiseerd met de deelnemende partijen van het clusterpact om de gemaakte afspraken op te volgen naar voortgang en bijsturing.

Waar nodig kunnen thema- of actiegerichte werkgroepen worden opgericht. Hierbij wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de aanwezige expertise binnen de deelnemende partijen.

De opvolging van het clusterpact is nauw verweven met de opvolging van de steunovereenkomst (HBC.2017.0724), waarvan de gedefinieerde indicatoren in bijlage opgenomen zijn.

Artikel 6. Overzicht namen met handtekeningen van alle partijen

Minister Bourgeois, Minister-president van de Vlaamse regering	
Dhr. Bourgeois	
	
Minister Weyts, minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn	
Dhr. Weyts	
	
Minister Muyters, minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport	
Dhr. Muyters	
	
Minister Tommelein, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Minister van Begroting, Financiën en Energie	
Dhr. Tommelein	
	
Minister Schauvliege, minister van Omgeving, Natuur en Landbouw	
Mevr. Schauvliege	
	
Namens Agentschap Innoveren en Ondernemen	
Dhr. Bart Candaele	
Waarnemend Administrateur Generaal	
	
Namens de Blauwe Cluster	
Dhr. Geert Noels	Mevr. Caroline Ven
Voorzitter	Algemeen Directeur
	

Het origineel van het ondertekende clusterpact zal gedurende de looptijd door het agentschap innoveren en ondernemen worden bewaard. Iedere partij zal een kopie ontvangen.